

Comentariu despre tragicul din opera lui Tudor Arghezi

S-au spus multe lucruri superficiale despre Arghezi, incepand de la opinia tagaduitoare a lui Ion Barbu, care-l considera "poet fara mesaj, respins de idee", si pana la judecatile unor critici mai ingaduitori, pentru care poetul e un "geniu verbal", dar nimic mai mult. G. Calinescu atrage insa atentia ca esenta liricii argheziene consta in "universul sau substantial, sensul de explo-ratie metafizica a viziunilor, intelectualitatea fara cadre rationale a acestei lirice".

Oriunde am deschide Cuvinte potrivite descoperim, aproape sigur, o metafora a cunoasterii. Obsesia absolutului e o constanta a sufletului arghezian si o tema cu multiple implicatii in poezie, de la simpla neliniste existentiala la ideea de divinitate: "O nelinistita patima cereasca I Bratul mi-l zvacheste, sufletul mi-l arde" (Psalm). Fiorul metafizic e indus de incertitudinea spiritului in fata misterului vietii, al mortii sau al transcendentului. Retorica pe care se sprijina aceasta poezie e de o incontestabila originalitate. Meditatie argheziana ia forma unor reprezentari concrete, aspre, si, de aceea, foarte percutante.

Pentru aceasta, poetul recurge la un limbaj de izbitoare plasticitate, dar si la posibilitatile simbolului creator de ambiguitate. Un astfel de simbol este noaptea, mediu impenetrabil, asimilat cu misterul sau cu moartea care sta la panda. In poemul intre doua nopti, sapatul in bezna devine prilejul unei evocari simbolice a dramei individului ce se cazneste zadarnic sa depaseasca, prin cunoastere, limitele impuse omului finit. Concluzia este aceea ca omul se afla permanent in fata unei cenzuri metafizice de neinlaturat.

In alt poem, acest fapt e exprimat prin regimul usii ferecate si al inexistentei cheii (Descantec). Drama cunoasterii, proprie omului modern, isi gaseste dimensiunea tragica in Duhovniceasca. Noaptea se asociaza aici mortii, poemul sugerand, inca de la inceput, o teroare metafizica in fata extincției. Peste tot, forma care serveste ca principiu de structurare a imaginarului este cercul, fie ca apare ca imagine a "noptii" sau a "stepei", a "boitei" sau a "camarii", a "chiliei" sau a "criptei", a "gradinii" sau a "mormantului". Din toata poezia argheziana rezulta o constatare eterna - spiritul, in orice imprejurare s-ar afla, se gaseste in-cercuit: pribeag pe ses, in munte si pe ape, / Nu stiu sa fug din marele ocol. / Pe cat nainte locul mi-e mai gol, / Pe-atat hotarul lui mi-i mai aproape" (Psalm). In acest punct, gandirea lui Arghezi se intalneste cu gandirea altor mari poeti ai modernitatii, Ch. Baudelaire si Paul Claudel.